

architectuurintstad.be

de bouwheer

architectuurinstad.be is de overkoepeling van :as, architectuur en stedelijkheid, en c:as, concepten voor architectuur in't stad. Twee activiteiten van een architecturaal ontwerpteam dat in Antwerpen werkt. Dit boek behandelt 7 renovaties van woonhuizen die we hebben begeleid. We denken hiermee een idee te geven van hoe wij werken. Voor een echt overzicht van onze realisaties verwijzen we graag naar onze website..

www.architectuurinstad.be

De bouwheer

Het blijft een raar woord, bouwheer. En als ze een vrouw is, wordt het mevrouw de bouwheer. Waarom dan niet de term opdrachtgever gebruiken? 'Bouwheer' houdt net wat meer in dan het geven van een opdracht. Een opdrachtgever is iemand die van op een zekere afstand resultaten verwacht. Een bouwheer maakt veel meer deel uit van het proces.

Vooraf bij renovatie kan dat tellen. Bij een eerste gesprek vermelden we dat een bouwproces niet alleen een financiële investering is voor een bouwheer, maar in vele gevallen ook een fysieke en vooral mentale investering. Maar er spelen nog andere factoren mee. Er wordt geraakt aan je huis. We vergelijken het vaak met je kind dat ziek is en dat je naar het ziekenhuis moet brengen. Je weet dat het nodig is, maar je vindt het vreselijk. Je wordt geraakt. We merken dat mensen dat gevoel hebben vanaf het moment dat ze beslissen een pand aan te kopen. Er ontstaat een emotionele band. Het wordt mee een stukje familie.

Op de tweede plaats is de vraagstelling over het wonen in de toekomst soms confronterend. Als we vragen wat er aan het huis moet veranderen om het in orde te krijgen, willen we weten hoe het leven in dat huis georganiseerd kan worden. Opvallend is hoe het functioneren van de keuken daar meestal cruciaal is. In de stedelijke huizen bepaalt de verhouding tussen buitenruimte en het binnenleven het slagen van een project.

In vele gevallen woont het gezin in het huis dat verbouwd wordt. Tijdens de werken wordt dat hele leven dan ook grondig door mekaar gegooid. Ofwel wordt er tijdelijk verhuisd naar één van de ouders of een appartement, ofwel wordt er gekampeerd in het huis zelf. In beide gevallen verliezen de bewoners een tijd lang de structuur van het naar school gaan, gaan werken, thuis komen, wassen, Het is niet voldoende om het alleen over de bouwheer of de bouwvrouw te hebben. We spreken misschien beter over de bouwfamilie.

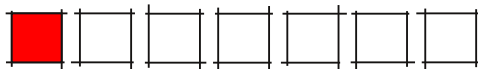
Het resultaat van een verbouwing hangt vaak af van de wijze waarop de bouwheer het proces heeft doorgemaakt. Hij blijft de hoofdrolspeler. Als architect kunnen wij dat proces begeleiden. We laten dan ook graag een aantal van hen aan het woord. Zij vertellen over de tocht die ze aflegden en over het resultaat waar ze zo lang naar uitkeken. Met de mindere momenten, maar ook met de fierheid.

Om dit te kunnen realiseren hebben we een beroep gedaan op een jonge, opkomende fotograaf, Kenzo De Bruyn. U zult zien dat hij al die mensen op een mooie manier hun plaats kon geven in het beeld van hun huis. De verhalen laten we graag vertellen door Lieve Roegiers, docent communicatiemanagement en journalistiek. Haar kracht bestaat erin om het menselijke van het renovatieproces in de verf te zetten.

Dirk De Schepper, architect

Berchem, december 2012

Christien en Piet

Op 10 maart 2003 begonnen Christien en Piet aan de verbouwing van hun herenhuis op het Antwerpse Zuid. Piet weet die dag zo precies omdat het de verjaardag is van zijn vader, en ook de eerste dag dat hun zoon naar de kleuterschool ging. Vijf jaar eerder hadden ze het huis gekocht; aan het raam hing een briefje 'te koop', met het telefoonnummer van de eigenares.

Het huis werd gebouwd in 1907 en behoorde oorspronkelijk toe aan Jos Dua, wiens naam nog op de voorgevel staat. Zijn dochter, Irma Dua, beeldhouwster, verkocht het huis aan de vrouw van wie Piet en Christien het op hun beurt kochten. Die vrouw had er 26 jaar gewoond. Piet herinnert zich hoe vlot ze de trap besteeg toen ze het huis toonde.

Zo zijn Piet en Christien met hun zoon en dochter, nu tieners, het derde gezin dat op honderd jaar tijd het huis bewoont. Een huis met geschiedenis. Een huis dat ook toe was aan renovatie: de bouwheren beschrijven het gelijkvloers als 'koterij' met plastic golfplaten en een veel te donkere middenplaats. Hoog tijd om aan een architect te vragen wat ze met die ruimte moesten doen. Het koppel had de keuze tussen drie plannen: twee met een rechte achtergevel, en één gedurfd concept, waarbij het achterste gedeelte met een boogvormige lijn in twee wordt gesneden. De ene helft is de keuken, de andere helft de tuin. Door de keukendeuren te openen haal je de buitenruimte naar binnen, en omgekeerd.

Christien en Piet verkozen het 'scheve' ontwerp, omdat ze dat het meest creatieve vonden. Christien wilde niet voor het rechthoekige plan gaan, ze houdt eerder van zachte vormen. De achtergevel is ook anders dan in zo veel andere huizen. Zelf zou ze er niet aan gedacht hebben om op die manier beweging te creëren in de achtergevel. Het was voor haar en haar man een voorbeeld van hoe je anders met ruimte kan

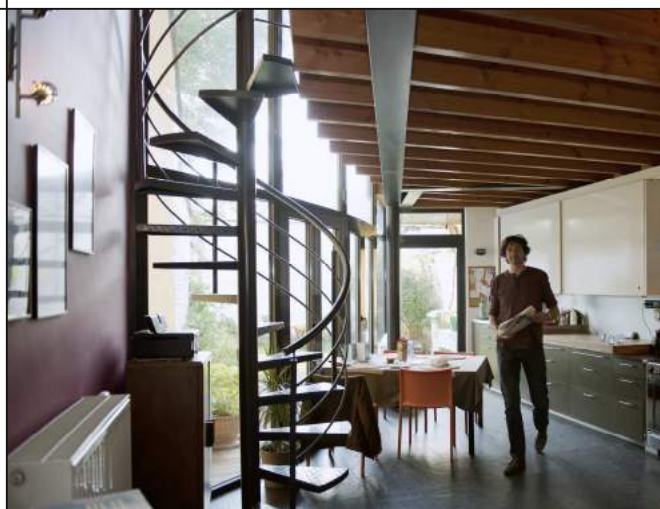

omgaan. De positieve reacties van bezoekers bewijzen dat; ook de grote glaspartij gooit hoge ogen.

De architect stelde zelfs voor om de boogvorm van de achtergevel door te trekken in het terras. Maar daardoor zouden de bewoners ook een stuk tuin verliezen, wat vooral voor hun kinderen jammer zou zijn. Ze kozen dus voor de praktische oplossing: een rechthoekig terras. Soms neem je als bouwheer een beslissing die minder architecturaal is, maar op dat moment beter bij je leefgewoontes of die van je kinderen past.

Christien en Piet wilden in de ontworpen vide boven de keuken een verbinding met de tussenverdieping. De architect paste de vorm van de vide aan waardoor er plaats was voor een draaitrap. De ruimte boven de keuken was vroeger de tv-hoek, maar wordt inmiddels flexibel ingevuld. Het is een rustige ruimte waar Christien haar werkplek van gemaakt heeft en waar de dochter studeert voor haar examens. Je bent afgesloten van de rest van het huis maar tegelijk heb je dankzij de vide contact met het volledige huis.

In de winter staat de eettafel boven, een traditie die ontstond toen kerstavond met de hele familie bij Christien en Piet werd georganiseerd. Met twaalf mensen zitten ze dan op de tussenverdieping, aan één grote tafel en

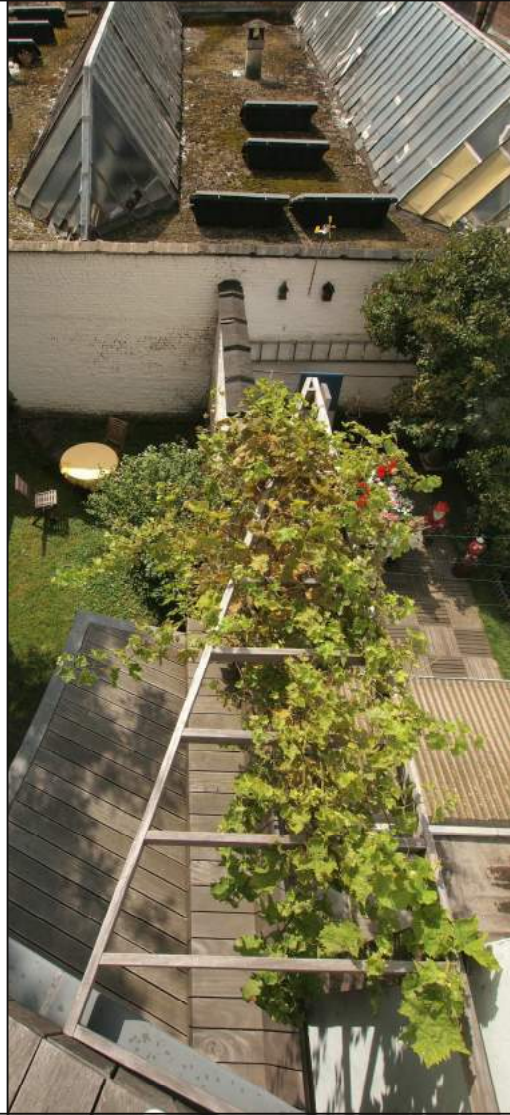

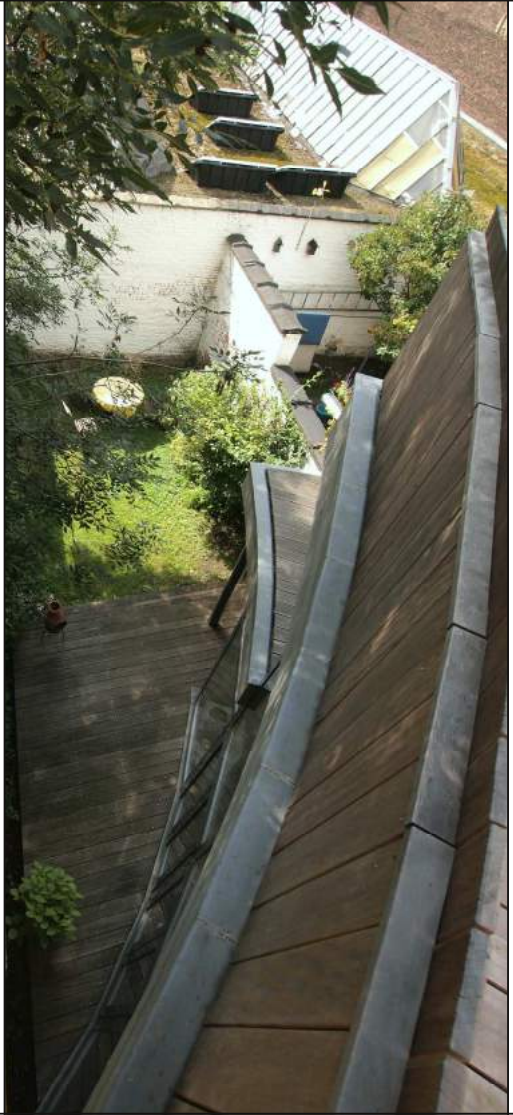

twee kleine tafeltjes. Ook na het feest bleef de grote tafel staan; dat werd de winteropstelling. Met de lage zon en het vele licht is het dan een aangename plek. Ondertussen hebben ze op het dak van de tussenverdieping een extra terras gerealiseerd. Het is vooral tijdens de zomer de favoriete stek voor de kinderen en hun vrienden.

De bewoners beleefden de verbouwingen, nu al bijna tien jaar geleden, als een relatief stressloze periode. Ze woonden toen op de tweede verdieping en op zolder. Toen de keuken eindelijk af was, waren ze blij dat ze niet meer al die trappen moesten beklimmen, met kleine kinderen, boekentassen en boodschappen, en dat ze niet langer moesten afwassen in het bad. Maar er zijn ergere dingen in het leven en van het eindresultaat van hun verbouwing genieten ze nu nog elke dag.

Carianne en Jeroen

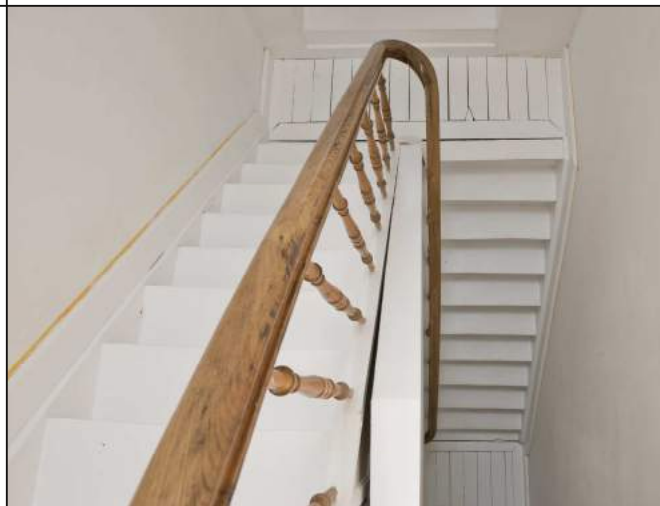

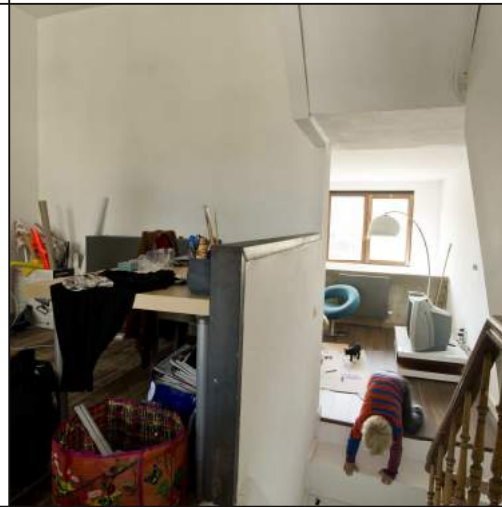
De volkse buurt waar Carianne en Jeroen hun huis kochten, is na een paar jaar een plek geworden waar vele jonge gezinnen wonen en renoveren. Het rijhuis van het koppel is best groot en toont hoe je van een oorspronkelijk gesloten indeling een open leefruimte kan maken.

Tijdens de verbouwing woonde het jonge gezin vijf maanden op een appartementje. Het werd eerder kamperen dan wonen, maar zo konden ze de werken in één keer uitvoeren, en niet verdieping per verdieping. Volgens Carianne is het afzien als je in je huis blijft tot het klaar is. Maar dat is een huis natuurlijk nooit, ook nu moeten de bouwheren hier en daar nog schilderen.

Het renovatieconcept is gebaseerd op openheid en rust. Door de leefruimte te verplaatsen van de voorkant naar de achterkant speelt het huiselijke leven zich vooral daar af. De opengewerkte keuken grenst aan het terras. In de zomer worden de deuren opengegooid; voor de twee jonge zonen vormen de keuken en de tuin één groot speelterrein.

De benedenruimte is een oase van licht dat van alle kanten binnenvalt: via de glazen achtergevel maar ook via de opening naar de eerste verdieping, een vide, die de keuken verbindt met de living. De wit geschilderde muren en de witte

epoxyvloer versterken het open karakter. Carianne geeft toe dat wit niet de meest kindvriendelijke kleur is: de vloer vertoont barstjes van het heftige spelen en de zonen zouden beslist andere kleuren in huis halen. Maar de grote krijtwand in de keuken maakt veel goed.

De living op de eerste verdieping is klein, maar knus. Een langwerpige nis in de muur werd speciaal ontworpen voor de jongens: hun collectie mini-diertjes is er uitgestald. De nis illustreert hoe vlot de samenwerking met de aannemer verliep. Toen Carianne het idee aan hem voorlegde, had hij de volgende dag al een ontwerp klaar. Ideeën groeien organisch, en sommige ideeën hebben tijd nodig. De architect stelde voor om het betonnen muurtje onbehandeld te laten. Doordat het er verweerd uitziet, zorgt het voor een mooie balans van natuurlijke materialen in een strak geheel. Pas toen Carianne en Jeroen het eindresultaat zagen, waren ze overtuigd.

De living is als het ware het centrum van de open verbouwing. Het raam toont het groendak en de tuin, de vide leidt naar de keuken, het trapje brengt je naar de grote werkruimte van Carianne en Jeroen. Dat daar soms wat rommel ligt, is niet erg. In de living zie je er niets van. Bovendien zitten de bewoners weg van de straat. Carianne en Jeroen voelen zich goed in hun open huis waar je van de ene kamer in de andere kan kijken en waar je alles hoort. Je bent overal tegelijkertijd, je ervaart het leven in dit huis van op elke plek. Het is voor hen een nieuwe manier van leven, die ze zich snel eigen maakten.

rose en michaël

Enkele jaren geleden onderging het gelijkvloers van Rose en Michaël een aantal wijzigingen waaraan ze zelf niet meteen gedacht hadden. Ze wisten wel wat ze wilden in het herenhuis dat ze aan een betaalbare prijs op de kop tikten, maar dat absoluut aan verbouwing toe was. De middenste kamers moesten lichter worden, maar de authentieke oude tegeltjes wilden ze zeker en vast behouden. Ook wilde het koppel een toilet en douche op het gelijkvloers. De architect reikte een aantal ideeën aan; in samenwerking met Rose en Michaël groeiden die uit tot een verrassend resultaat.

Aan de voorzijde van het huis werd een bredere ruimte gecreëerd door de gang korter te maken en een stuk ervan te integreren in de living. Rose vindt het nu een mooie ruimte; de Legoblokjes verraden dat ook hun beide kinderen er zich goed voelen. Dankzij de patio in het midden van het gelijkvloers, afgebakend door hoge ramen, valt het licht ook langs daar in de living. Michaël beschrijft hoe je dan enkele meters binnen zit en toch plots de zon door de lichtvide ziet binnenschijnen.

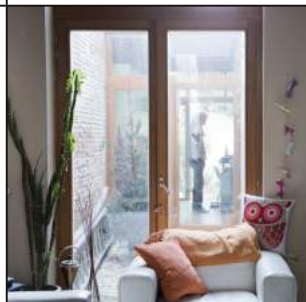
Parallel aan de patio bevindt zich een doorloopruimte, maar ook hier zorgt het licht ervoor dat het voor Rose en Michaël meer dan dat wordt. Als de ronde tafel er staat, is het de plek waar de bewoners graag aperitieven of rustig de krant lezen. Soms maakt de tafel plaats voor enkele zetels en vormt de kamer een gezellige zithoek. De oude tegels aan de wand en op de vloer konden ze ternauwernood redden bij de overname van het huis; de vorige eigenaar wilde ze bijna meenemen.

De keuken grenst aan de tuin. Als de gevelbrede deuren openstaan, leef je buiten, ook al sta je binnen te koken. Een ander pluspunt van de verbouwing is de oplossing die de architect bedacht voor de douche en het toilet, die beneden een plekje moesten krijgen. Maar hoe rijm je een badkamer aan een relatief kleine keuken? Het koppel zag het plan van een langwerpige instapdouche

helemaal zitten; de trapeziumvormige ruimte bevat eerst een toilet en mondt uit in een nog smaller stuk waar de douche is. Het mozaïek van gebroken tegels oogt niet alleen mooi, maar is bovendien een efficiënte antislipvloer. Rose en Michaël vinden hun tweede badkamer ideaal voor hun kroost: je loodst ze na een lange speeldag in de tuin vlotjes de douche in.

Na bekomen te zijn van de eerste verbouwingen, zo'n twee jaar later, moesten de bewoners ook de indeling van de bovenliggende verdiepingen herdenken. De architect raadden hen aan om niet kamer per kamer te werk te gaan, maar meteen radicale keuzes te maken. Zoals: een verdieping bijbouwen. Zodat niet alleen de kinderen een ruime kamer hadden, maar ook de ouders. De nieuwe ruimte onder het verhoogde dak werd een slaapkamer waar zelfs zonder gordijn rust en privacy gegarandeerd zijn. Maar de absolute blikvanger is het aanpalende dakterras. Rose en Michaël hebben er hun privéterras van gemaakt. Je merkt er nauwelijks dat je in de stad woont. Opvallend detail: als je de trap oploopt naar de slaapkamer van het koppel, bots je niet op een deur. Het open gevoel van de kamer, door het weidse uitzicht, moest behouden blijven. De bewoners moesten wel wennen aan het idee toen de aannemer voorstelde de voorziene deur en wand niet te plaatsen. De architect had wel eens voorgesteld om dit alles volledig in glas te voorzien. Dat zou te veel gekost hebben. Maar toch is het ook voor hun zoon en dochter duidelijk: die bovenste plek is van de ouders. Dat houdt de kinderen 's ochtends niet tegen om er binnen te springen, maar volgens Rose zou een gesloten deur dat vast en zeker ook niet doen.

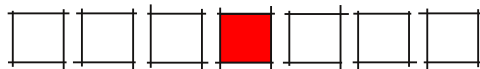
De bewoners van dit pand erkennen dat je in een verbouwing niet alleen geld investeert, maar ook tijd en energie. Maar ze zien het tegelijk als een proces dat je geleidelijk aanpakt. Een huis groeit mee met je opgroeiende kinderen en met je behoeftes die ook evolueren. Je voelt zelf wat je nodig hebt, wat er ontbreekt, wat er beter kan. Voor de architect waren die noden een mooi vertrekpunt om in overleg met Rose en Michaël van een ietwat onderkomen stadswoning een prettig leefbaar thuis te maken.

Els en Jacky

De veertigers Els en Jacky wonen met hun twee tieners in een gerenoveerd herenhuis. Ze kochten het in 1994, toen Els voor de eerste keer zwanger was. Jacky en Els groeiden allebei op in een appartement en wilden heel graag een groot huis.

Toen ze er de eerste keer binnenkwamen, was het liefde op het eerste gezicht. Een huis met karakter, met hoge plafonds, lichte kamers, een klein stadstuintje en veel authentieke elementen, zoals de grotendeels bewaarde moulures en het schrijnwerk van de deuren en vensters. Een aantal hoge plafonds waren verlaagd, maar daar zou wel een mouw aan te passen vallen. Het klikte met de toenmalige eigenaars die een generatie ouder waren. Hun kinderen waren net de deur uit, en Els stond daar met een bolle buik. Er ging meteen wat van de prijs van het huis af en de koop werd beklonken.

Jacky en de hoogzwangere Els namen zo snel mogelijk hun intrek in het huis en pakten de verbouwingen in kleine stukjes aan. De deuren werden afgeloofd, de trap van verf ontdaan, muren herbezet, de badkamer van

plaats veranderd, de zolder bewoonbaar gemaakt. Alleen de benedenverdieping bleef grotendeels in zijn oorspronkelijke staat bewaard, buiten het verwijderen van het vals plafond en een valse wand en het plakken van keukentegels. De keuken was eigenlijk heel ongerieflijk ingericht, vol hoekjes en kantjes, met de keukenapparaten allemaal in een lange rij achter mekaar en de eettafel op de enige plek waar de volle breedte van het huis kon worden gebruikt. Tussen de zitkamer en de keuken vormde de donkere middenkamer een typische verloren doorloopruimte waarin de rommel zich opstapelde. Het stadstuintje, half koer en half betontegels, kwam ook niet volledig tot zijn recht. Vijftien jaar lang beseften Els en Jacky dat ze 'iets' met hun keuken moesten doen en uiteindelijk groeide de overtuiging dat dat best een radicale verbouwing mocht zijn. Uiteindelijk besloten ze een architect in te schakelen en de verbouwing pas uit te voeren wanneer hun hypothecaire lening na vijftien jaar was afgelost.

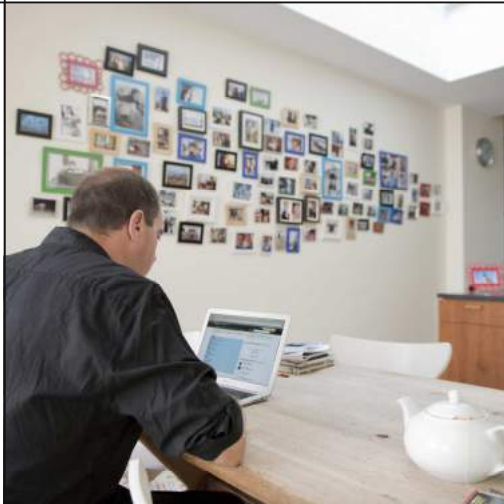
Alle muurtjes en kantjes van de oude keuken zijn verdwenen. De achtergevel is rechtgetrokken. De paal waarop de achterbouw rust, is door een paar stevige poutrellen vervangen. Zowel de keuken als de koer lijken veel groter geworden, alhoewel de netto oppervlakte van beide dezelfde is gebleven. Het opvallendste aan de verbouwing is de L-vormige kast in de keuken, waarvan het lange gedeelte schuin loopt en de scheiding vormt met de gang. De kast is schuin in de muur ingewerkt om de ruimte maximaal te gebruiken. De kast verbreedt de keuken naar achter toe, terwijl ze de gang versmalt, zonder dat de bewoners daar hinder van ondervinden. Het L-vormige keukeneiland verbindt de keukenruimte met de vroegere nutteloze middenkamer, waar het eiland uitloopt in de ontbijttafel. Aan die ontbijttafel wordt ook huiswerk gemaakt, gewerkt of geaperitiefd.

Jacky vindt het geweldig dat je op dezelfde oppervlakte ineens veel meer ruimte hebt. Je kan meteen een pak meer mensen uitnodigen. Els schaamt zich niet langer voor haar verwaarloosde koertje. De keuken is geen lange pijp meer, maar een brede ruimte die uitzicht biedt op de open-gewerkte binnenkoer. Die is nu met natuursteen bezet en gedeeltelijk overdekt door de achterbouw. Het gras dat toch nooit goed groeide, is verdwenen. Een van de vroegere keukenkasten heeft een plaats gevonden onder het afdak en dient nu als berguimte voor kussens en barbecue-gerief.

Het koppel ziet niets dan pluspunten aan de verbouwing. In de gesloten kasten wordt de vroegere rommel nu netjes opgeborgen. Vroeger waren er alleen maar open kasten en te weinig berguimte. De vroegere sloddervos Jacky staat er nu op dat de keuken er ordelijk bij ligt en dat de kastdeuren gesloten zijn. Voor de kinderen was dat even wennen.

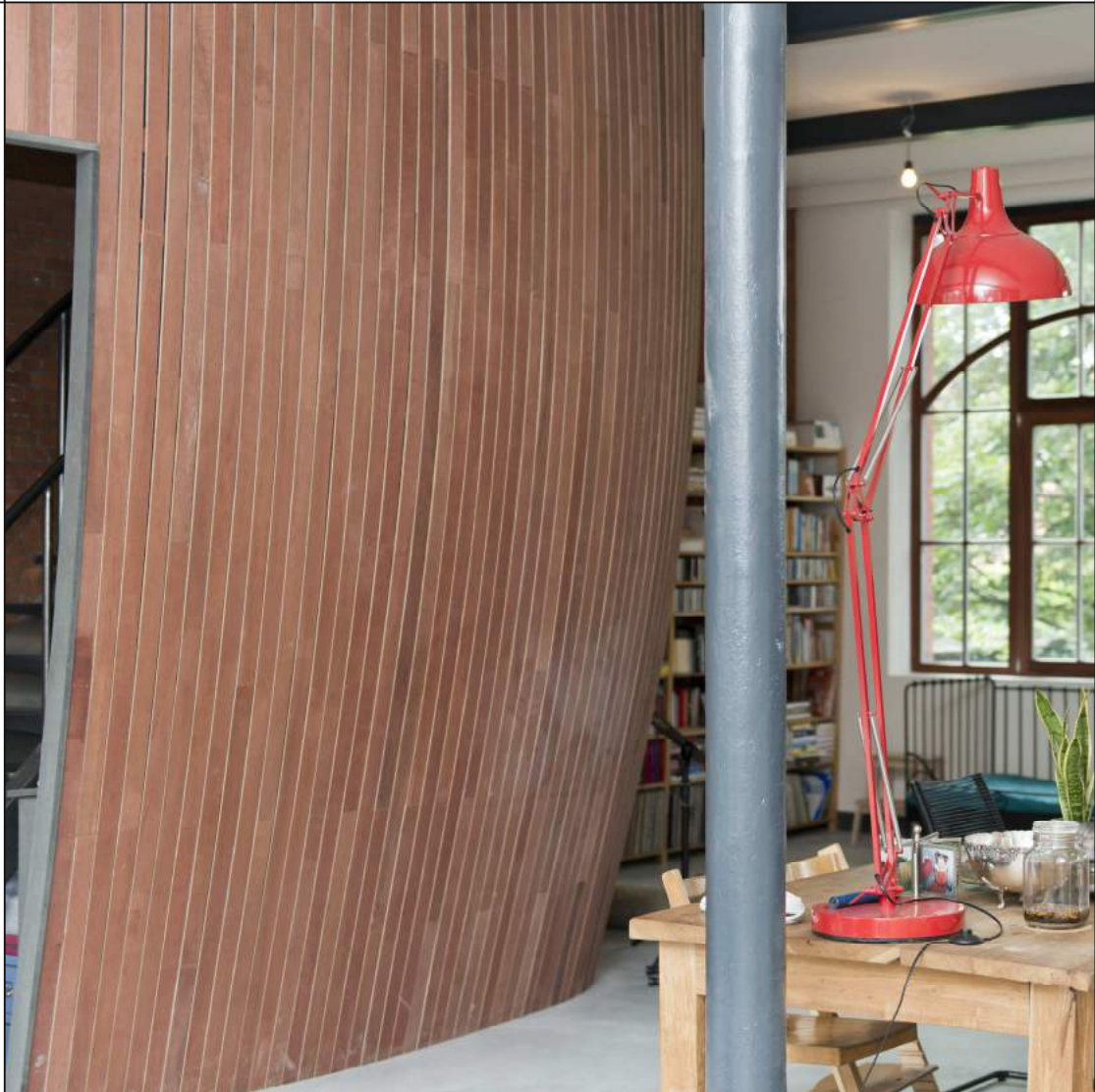
Els en Jacky denken soms wel eens dat ze te lang met de verbouwingen gewacht hebben, maar het heeft ook zijn voordelen. Ze hebben lang kunnen nadenken over wat ze precies wilden en omdat hun lening afgelost was, hadden ze meer financiële ademruimte. Dat stelde hen in staat om vanuit een omvattend plan te denken, en niet stapsgewijs kleinere renovaties door te voeren. Ze maakten veel tijd vrij om materialen doordacht te selecteren, en niet op het laatste moment. In hun budget voorzagen ze niet alleen de verbouwing en de afwerking, maar zelfs nieuwe meubels die erin passen. Vijftien jaar wachten, het kan de moeite lonen.

Karin en Niels

Het grote achterhuis waar Karin en Niels wonen, was vroeger een atelier. De vorige bewoners waren allebei kunstenaars en werkten er. Karin en Niels woonden tot voor kort in het voorhuis, maar dat was toe aan verbouwing. Niels had er altijd van gedroomd om van het atelier hun leefplek te maken. Karin vreesde dat de voorstellen van een architect eerder een negatieve reactie zouden uitlokken bij haar man: zo veel geld, zo veel werk, zo veel moeite. Maar Niels stemde toe. Karin zag het renovatieproject als een bobijntje dat zich kon beginnen afwickelen.

De verbouwing kwam misschien op een moeilijk moment; de drie dochters schipperen nog tussen thuis wonen en zelfstandig zijn. Twee dochters blijven in het voorhuis; de derde trekt mee naar het achterhuis. Karin beseft dat de renovatie eerder een project was van de ouders dan van de dochters. Die namen wat afstand en hadden hun eigen leven.

In het voorjaar van 2011 startten de werken: alles werd gestript, afgebroken en blootgelegd. De rode bakstenen muren werden

gezandstraald, ook langs binnen, zodat ze zonder bezetting in het interieur pasten. De nieuwe ramen moesten de boogvorm en het materiaal van weleer bevatten; Karin wilde heel graag hout in de ruimte. Zo verwijst je naar wat vroeger was. Dat vond ze een dwingend element in het nieuwe ontwerp.

Ook de functie van het gelijkvloers veranderde niet in het renovatieplan. Het atelier grenst aan een openbaar park; het achterste gedeelte deed dienst als zaaltje voor buurtactiviteiten. Als het helemaal opgeknapt is, willen Karin en Niels het verder ter beschikking stellen aan de buurt voor theater- en muziekvoorstellingen. Het aansluitende overdekte terras is onmiddellijk mooi meegenomen en zorgt voor een overgang naar de tuin. Hier bevindt zich ook de inkomhal naar het woongedeelte.

Een apart verhaal is dat van het ei, de grote bolvormige constructie die vanaf de eerste verdieping doorloopt tot op de tweede verdieping. De bewoners wilden een verbindingsstuk tussen de verdiepingen dat de trappenhal afscheidt van het woongedeelte, maar tegelijk

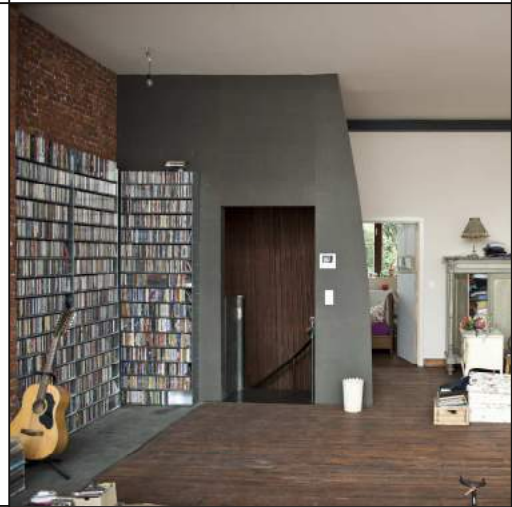
open was. Een eerste voorstel van de architect was een vogelnestachtige invulling, met latjes kriskras over elkaar gegoooid. Karin en Niels waren eerder te vinden voor een minder druk ontwerp. Het werd uiteindelijk een gebogen maar strak geheel van verticale aaneensluitende latjes. Het bevat ook een venster; alleen de ribben van de structuur zijn er zichtbaar.

Karin en Niels vinden het ei een 'eye-catcher'. Het is een onderdeel van de ruimte dat voor zich spreekt; je kan er niets in verbergen of ook niets tegen plaatsen. De uitwerking was een huzarenstuk. Door als bouwheer het proces van dichtbij te volgen, zie je ook wel elke afwijking: een latje dat scheef zit, een lijn die niet helemaal parallel loopt. Maar de reacties van bezoekers zijn altijd positief. Toch stellen ze zich ook vragen over de temperatuur in de grote, open ruimte. Zal de voorziene vloerverwarming het beoogde resultaat van verdeelde verwarming halen?

Ook de akoestiek verdient in zo'n huis voldoende aandacht. De woonkamer en keuken bevinden zich op de eerste verdieping; de tweede verdieping bevat drie slaapkamers, twee badkamers en een omvangrijke cd-collectie van Niels. De bewoners moeten de ruimtes nog vullen met spullen, zodat het minder hol klinkt. Nu luister je naar alles en iedereen met grote oren. Bij elk geluid kijk je op. Er moeten nog tapijten en gordijnen komen, die het geluid wat dempen.

Karin kijkt uit naar het moment waarop de hele verhuis van voorhuis naar achterhuis achter hen ligt en alle spullen geordend, herschikt of weggegoooid zijn. Maar dat moment is in zicht: ze zit voor op haar verhuisschema. Ook voor Niels is de nieuwe woonplek een plan dat eindelijk werkelijkheid wordt. Het leek alsof hij het losgelaten had, maar toen het plan van de architect er lag, was dat het definitieve startsein voor een nieuw project.

Jill en Stef

Als je de nieuwe achterbouw ziet aan het huis van Jill en Stef, kan je je goed voorstellen dat ze tijdens de renovatie van hun herenhuis tijdelijk ergens anders moesten wonen. De afgemeten constructie was een antwoord op de vraag naar een derde kinderkamer. De bouwheer wilde een verdieping bijbouwen op de bestaande woning; de architect suggereerde een oplossing die meteen ook meer voordelen bood.

In 2006 kocht het koppel de woning die dateert van 1929. De foto's op Immoweb zagen er niet erg aantrekkelijk uit. De realiteit toonde een ander plaatje: een huis met mogelijkheden. De huidige bewoners deden een last-minute bod terwijl ze op vakantie waren, vanop de skipiste. Ze besloten er eerst twee jaar te wonen vooraleer te renoveren. Het gaf hen de kans om goed aan te voelen wat de prioriteiten waren. Daarna konden ze in overleg met de architect een plan uitwerken. Ondertussen was Jill in verwachting van het derde kindje en bleek er een slaapkamer tekort.

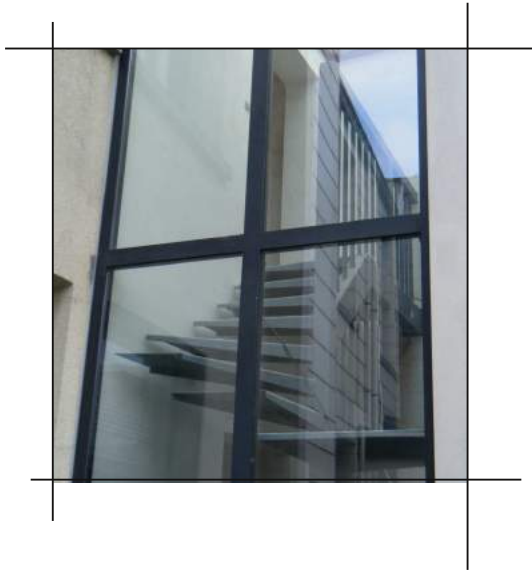

Niet één, maar drie plannen legde Dirk voor aan Jill en Stef. Twee plannen met gewoon een kamer erbij, en het derde was dit. Ze waren allebei verkocht. De trappenhal zou helemaal afgebroken worden en verhuizen naar een nieuw gedeelte achter de woning en zo ook plaats bieden aan een grotere keuken, een nieuwe badkamer en een slaapkamer. Door de uitgespaarde ruimte kon er niet alleen een toilet georganiseerd worden op de gelijkvloerse verdieping, gekoppeld aan grote kasten, maar werd de donkere middenruimte op het gelijkvloers breder en lichter. Ook dat was een vraag van de bouwheer; die plek moest meer worden dan alleen een doorgang om je boodschappen naar de keuken te brengen. Nu is het een extra speelruimte voor de kinderen.

Maar het was de combinatie van klassieke en moderne elementen in het renovatieplan die voor bouwheer Stef uniek waren en de doorslag gaven. Vooral de combinatie van de materialen sprak enorm aan. Na uitvoering valt dat des te meer op. Een oude, houten dubbele deur tegenover een epoxy vloer, of de oude plafonds tegenover een stalen trap. Toch zijn Jill en Stef vooral verrast door het vele licht dat in heel hun huis binnenvalt. Dat de achtergevel de noorderzijde is, hoeft dus geen nadeel te zijn.

Zelf kwam Stef met het idee om van in de keuken een trap te laten vertrekken naar de kelder en er een polyvalente ruimte van te maken. Het is nu een speelparadijs voor de kinderen: er hangen schommels en de vloer is bezaaid met speelgoed. Niet nodig om hun Legoconstructies helemaal af te breken en alles op te ruimen als ze klaar zijn met spelen. Stef beschrijft de plek als een meegroeiruimte: als de kinderen groter zijn, wordt het hun 'salonnetje' om er met hun vrienden te zitten en op de Playstation te spelen. En als ze het huis uit zijn, kan Stef er misschien zijn speelruimte van maken, met bijvoorbeeld een biljarttafel.

Naast al het lekkere eten dat Jill maakt, is Stef de hobbykok in huis. Dat vraagt een praktische en goed uitgeruste keuken. De architect zocht een efficiënte verbinding met de rest van het

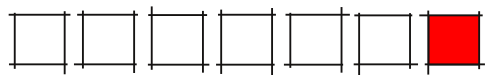
gelijkvloers. Maar de bewoners genieten vooral van de momenten dat de harmonicadeur achteraan openstaat. Dan speelt je binnenleven zich meteen ook buiten af. Tussen de keuken en het terras bevindt zich bovendien een raam dat je kan openzetten en dat op die manier een soort toog wordt.

Hoe overleefden de bewoners de verbouwingen? Ze woonden enkele maanden in een appartement, niet ideaal met kleine kinderen, maar wel noodzakelijk als je door grote afbraak- en nieuwbouwwerken even zonder keuken, water of elektriciteit zit. Je zorgt best voor een extra budget boven op de raming van de architect. Niet alleen voor de verrassingen, maar ook voor de extra's die je er toch nog bij wil. Voor Stef was de renovatie een intens proces: hij volgde de werkzaamheden op de voet en kwam hier dagelijks over de vloer. Met de werkmannen klikte het en maar goed ook, aldus Stef; tenslotte moesten ze hem ook wel verdragen. De komende maanden zal Stef zelf nog de overblijvende klusjes moeten klaren, zoals schilderen en behangen. Zodat alle bewoners eindelijk volop kunnen genieten van de radicale verbouwing die resulteerde in meer ruimte, openheid en licht.

Lies en Toon

Hoe woon je als koppel met drie kinderen in een relatief klein rijhuis met een achtertuintje? Lies en Toon bewijzen dat een doordacht plan tot een verrassende uitkomst kan leiden. Nochtans was de oppervlakte beperkt en hun budget ook. Dan zelf maar wat klussen? Ook dat zat er niet in, linkerhanden en zo. Maar ze hadden wel veel goesting om aan de werken te beginnen.

Tien jaar geleden begonnen ze aan een eerste verbouwingronde, onder begeleiding van architect Dirk. Die stelde voor om de achterbouw helemaal af te breken, net om het huis groter te doen lijken. De nieuwe ruimte zou eerder de breedte dan de diepte accentueren. Lies en Toon zagen zo'n concept helemaal zitten, want een volume volledig afbreken is makkelijker dan een hoop stutwerken te laten realiseren. Wat betekende dat ze ook zelf de handen uit de mouwen konden steken. Dat dit plan hen hielp om hun budget onder controle te houden, was nog een pluspunt.

De nieuwbouw achteraan het huis werd volledig in hout uitgevoerd, zelfs de vloerconstructie op het gelijkvloers. Handig, want zo kon één aannemer het geheel coördineren en snel werken.

De woonkamer bevindt zich achteraan. De openklapramen zorgen ervoor dat de leefruimte op

het gelijkvloers dubbel zo groot is. Het uitzicht op de koer is maximaal, maar niet alleen dat; als het weer het toelaat, verhuizen de bewoners de grote rode sofa naar het terras. Lezen, spelen, vrienden ontvangen: dat doe je even makkelijk op je binnenkoer.

Op de eerste verdieping voorzag Dirk een atelier voor Lies, die voor haar werk als edelsmid een afgesloten ruimte nodig had. Toch heeft ze er ook contact met de rest van het huis. De constructie in het atelier, waarin zich de wc bevindt, is dan weer een voorbeeld van hoe je creatief met een beperkte ruimte kan omgaan. En dat op een plek die voor alle bewoners goed bereikbaar is. Toen waren ze met drie: Lies, Toon en zoon Rik.

In de volgende fase van de verbouwing wilden de bewoners de tweede verdieping aanpakken. Inmiddels was het gezin uitgebreid met twee dochters, Anna en Kaat, en die werden groter. Toon ontwikkelde zijn passie voor schrijven, Lies zocht een oplossing om de kleren van het hele gezin overzichtelijk op te bergen. De enige mogelijkheid tot uitbreiden was de zolder. Het resultaat was een ruime dressing die aparte kasten in elke kamer overbodig maakte. Deze inloopkast kon van hoogte lager zijn zodat het schrijversnest van Toon er perfect bovenop paste. Een bureau voor de heer des huizes met zicht op de

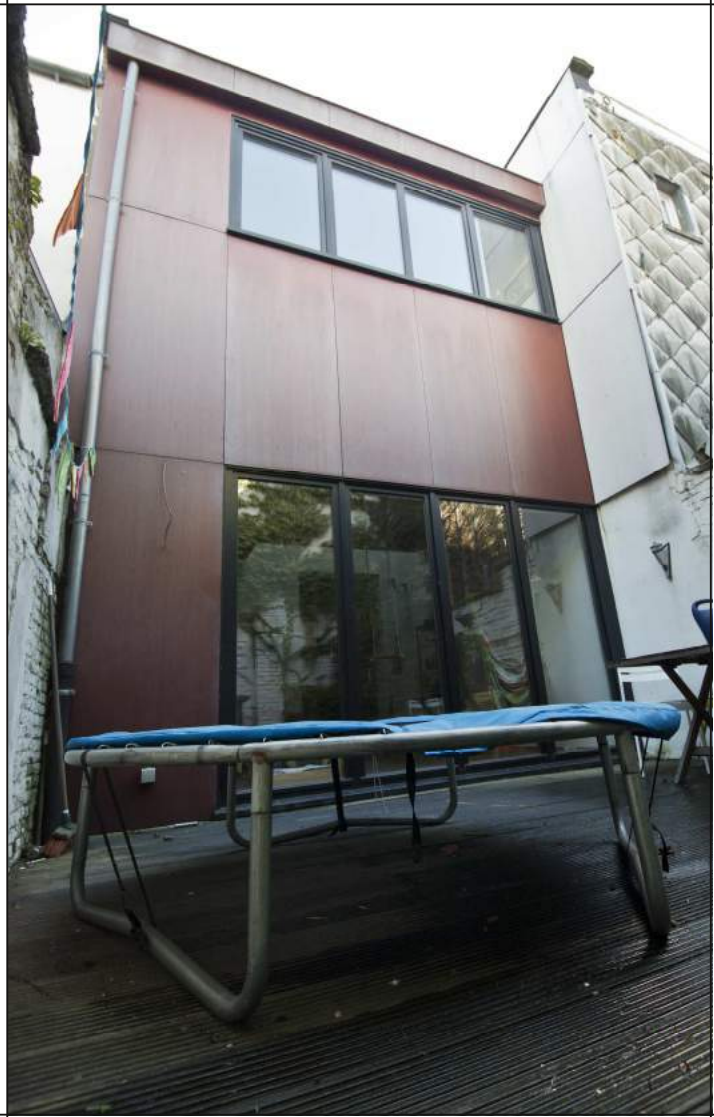

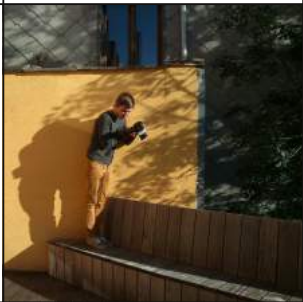
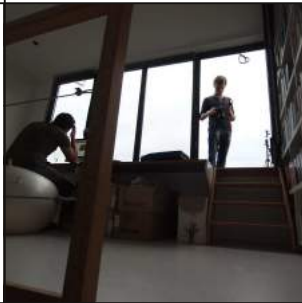
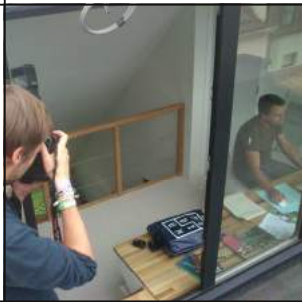
Antwerpse wolken. Volgens Lies een uitstekende plaats om te zien welk weer er op komst is.

Het idee om van de zolder een slaapkamer te maken voor Lies en Toon, resulteerde zo in een aaneenschakeling van licht en ruimte. Nu verbindt een trappladder de slaapkamer met het schrijversnest en het zonneterras. Vroeger dachten ze eerder aan een zolderkamertje als slaapplek, nu is het misschien wel de mooiste ruimte van het hele huis. Misschien hebben ze dat zelf ook wel verdiend.

Het koppel geeft nog enkele suggesties mee voor wie wil renoveren: op je familie kan je rekenen. Dat de vader van Lies de werken mee opvolgde, zorgde bij de bewoners voor de nodige gemoedsrust. Je bespaart je eveneens heel wat stress door voldoende taken uit te besteden, en niet teveel zelf te willen doen. Laat alleszins de architect meedenken. Het leverde Lies, Toon en hun kroost een open huis waar elk plekje helemaal benut werd.

architectuurintstad.be is de overkoepeling van :as, architectuur en stedelijkheid,
en c:as, concepten voor architectuur in 't stad. Twee activiteiten van een
architecturaal ontwerpteam dat in Antwerpen werkt.

www.architectuurintstad.be